

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Neminem molestius occupari, q[ua] qui mulieri quoquomodo addictus
seruiat cap. ii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

habebunt huiusmodi. Quid autē hic aliud, tribulationes
carnis sunt, q̄ liberi, & uxores curaq; familiaris, atq; mo-
lestiæ & solitudines id genus milles q̄ parentes, coniuga-
tosq; nunq̄ derelinquunt. Vnde apud comicū legimus,
uere, & ex omnium cōsensu dictū, Duxi uxore, quā ibi mi-
seriā uidi: nati filii, altera cura. Ideo Magnus Basilius. In
primis, inq; occasio mortalibus maxima ad illecebras,
curasq; sæculares, ac ad multas, & anxias cogitationes,
quasi seminariū est matrimoniū. Vere sanè dictū. Nullā
enim inuenies uehementiorē, ualidioremq; naturā, cor-
poriq; innatā cupiditatē, q̄ fœminam uiro, uirumq; fœ-
minā coniungi, quod qdē ratione matrimonii iure me-
ritoq; laudat: ut scilicet sobolē inde sibi p̄curēt, & si po-
stea simul multæ molestæ ac necessarię curæ p̄ueniant.
Neminē molestius occupari, q̄ qui mulieri quoquo-
modo addictus seruiat. Cap. II.

E Nim uero quū omnis occupatio rerū mūdānarū
soleat auocare animū ab intentione diuinorū, ne-
mo sanè grauius, turpiusue occupatur (q̄ sciam)
q̄ q̄ est uel mancipatus uxori, uel fœdo cuius fœminæ
amore copulatus. Sūt. n. hæ curæ tales, ut neq; Deū libe-
re inuocare p̄mittāt, neq; cogitare, aut meditari q̄q; in sy-
gniter. Quid quæso tā multiforme, tā uariè conscissum,
q̄ æstus eiusmodi ardoribus mēs? Quæ nā uitæ ratio
cōstare ei potest, quē oportet ad alterius nō modo sensu-
sum, ac uoluntatē, uerū et ad nutum, uultumq; conuertis
Quo nā pacto getus, aut liber illius habēdus ē animus
cui mulier imperat, p̄scribit, uetatq; suo arbitrio? Hæc. n.
si poscit dādū est, si uocat eundū, si eiicit, ab eundū, si blā-
diē iuxta, ac si minat expauēdū. Hūc hominē sic addictū,
atq; obnoxiiū nō modo nō liberū, sed et neq̄simum ser-
uū appellādū esse. M. Tullius affirmat, et si sit ex amplif-
sima familia iste ipse p̄gnatus. Nō, n. talia nostris p̄cipe-
rem? seruis, q̄lia sepe numero uxor, & amica iperāt: hæc
marito illa amatorib? suis. Quæ nā uero seruit? est, si ob-

2. Timo. 2

R. iiii

DE MOLESTIIS CONIV.

tutu, q̄ uenus, & uita libidinibus dedita. Vnde scribēs ad
 Dionysium. Procul, Inquit, à molestia, & à uoluptate di
 uinitas. Nepe nihil quicq̄ altum, nihil quicq̄ diuinū suspi
 cere possunt si, q̄ cogitationem suam in re tam turpē,
 atq̄ contemptam deiciunt. Sicut, n. oculus perturbatus
 non potest quicq̄ acutius intueri, ita nec animus occupa
 tus quicq̄ sublimius meditari. Certū est aut̄ hāc libidinē
 nō tā corpus extrinsecus q̄ intrinsecus mentē polluerē:
 atq̄ sibi profus quicqd̄ est in homine rationis, & ipsum
 deniq̄ totum hominem uendicare. Nequit, n. concita
 tio eiusmodi affectus ac furoris ulla ratione regi, quin la
 xis deferatur habentis: ac peruersi mperet ex sua licen
 tia rationi, cui obtemperare naturæ lege deberet. Quo
 fit, ut corpus, & animus pariter eo impetu, ac furore tur
 bentur: ut nihil subinde eis constare possit: quin summa
 infimis, & falsis uera & uitia uirtutibus male miscantur.
 Licet ora ipsa cernere eorum, qui libidine conficiuntur,
 aut nimia uoluptate gestiunt, quomodo interim uul
 tus, uoces, motus, statulq̄, & deniq̄ peruersæ omnia cō
 fundantur. Nam sicut ignis quū aridum fomitem repe
 rit, ualidioribus flammis ascendit, ac ruptis carminis uehe
 mentius furit: ita & homo quū incedit in materiā exar
 turandæ libidinis, tanto mox accēditur aestu, ut instar for
 nacis intus, forisq̄ totus flagret. Dū uero ita ardet, quo
 modo poterit in tanta ebullitione lasciuarum cogitatio
 num continentia meminisse: & aut precatōne, aut me
 ditationem, aut spirituale quicq̄ mente, animoq̄ cōple
 ti: Quamobrem sacerdos in primis cui ex officio sac
 cris mysteriis incumbendum est, abstinere his uoluptatibus
 profus debet: q̄ hæ uel maxime detorquent mentem
 ac retrahūt animū, & cor à diuinis. Et ideo Cato il
 le Vticensis in quadā contione sua ad populū ita dixisse
 phibetur. Si absq̄ sceminis (inquit.) Quirites posset esse
 se mūdus, nostra conuersatio non esset absq̄ diis. Et uas
 electionis Paulus. Si acceperis inquit uxorem non pecca
 sti, & si nupserit uirgo nō peccauit, tribulationē tñ carnis

1. Cor. 7

DE MOLESTIIS CONIV.

dire tam imperioſæ, ac duræ dominæ, ſeruitus iſta non eſt: & quidem miſerrima: cui, quiſquis eſ, qui ita ſerulus, uelis nolis, affixus hæreas necelle eſt, ut qui ſit alligatus piſtrino. Extat præclarum comici prædictum. Optio tua eſt, utrum cœlibem te eſſe malis liberum, an maritum ſeruum ætatem degere. Cui autem non poteſt uxor, dura, & intolerabilis contingere, niſi qui abſtineat ſe prorsus à nuptiis: M. Cato uir ſumma auctoritate, ac ſingulari ſapientia præditus, quum in concione quadã ſua, quã in cœſura habuit, Romanarum mulierum effrænataſ licetiam caſtigaret. Omnibus inquit hominibus nos Romani dominamur, nobis autem uxores. In hanc ferme ſententiam prorupit aliquando & Themiftocles Athenienſis. Nam is quum à ſe filius quædam minus æqua matris interceſſione impetraret, reſpiciens ad uxorem dixit. O uxor uide quid agas. Athenienſes Græcis imperant, ego Athenienſibus, tu mihi, tibi filius. Quare moteretur licentia, ne imprudens puer plus unus poſſit, quã uniuerſa Græcia. Id autem nequaquam uifum eſt inſiquum Lacænæ illi quæ olim mulieri cuidam Atticæ precuntanti, cur ſolæ omnium Lacænæ uiris licentius imperent, ſic reſpondit, quia ſolæ etiam Lacænæ uiros parimus. Vnde illud profluxit adagium. Solæ Lacænæ uiros pariunt. Conſtat enim Lacædemone fortiffimos uiros naſci ſolitos, qui tamen mulierum imperio ſeruiliter uni omnium ſe ſummittunt. Sed & apud Ægyptios plus honoris, ac dignitatis olim reginæ, quam regi impendi ſolitum legimus: atque in priuatis mulierem uiro ubique dominari. Verum hoc tempore nullas non Romanas, non Lacænas, non Ægyptiacas eſſe exiſtimato, quum imperare uiris ſuis omnes norint: & ſi nihil horum expreſſius in contrahendis matrimoniis proferatur, ut apud Ægyptios qui in confeſtione dotis promittebant ſe uxorum arbitrio parituros. Non immerito ergo Zerobabel heros ille Hebræus (ut in ſacris literis legitur)

mus) sapientia palmam est consecutus: qui, dum forte
 contenderetur inter sapientes, quid esset in mundo for-
 tius: & alius uinum, alius regem, alius rem aliam dixisset, 1.70.1
 affeuerat ipse fortiores esse mulieres, quod diceret 3. Esdr. 4
 eas omnibus dominari. De hac ipsa re, si mihi forsitan
 parum credatur, testes adducantur hic illi ipsi, qui nuptiarum,
 aut scortorum oblectationibus perfuncti sunt, nemo sane
 melius norit, quam qui talia quotidie cogitur experiri.
 Nam etsi plerique nimio amore excecati hæc minus uideant,
 aut potius minus aduertant: ac sese habeant in ea re
 nescio quo fato negligentius, quam par sit: attamen non
 dubito quin omnes (modo non erubescant fateri uerum)
 sancte iurent solos coelibes esse beatos, & soluti iugo
 sceminarum uiuant libere, ut uelint. Hinc graues illæ
 poetarum querelæ, bilis, & obiurgationis plene. Certe
 sanius eras, uxorem Posthume ducis: Dic qua Thesiphone,
 quibus exagitare colubris: Fuerunt quidem, & olim præter
 nostros christianos monachi, & heremi cultores uiri præclarissimi,
 qui uel ob eam ipsam solam, quam diximus, tranquillitatem,
 ad solitudinem, & ocium profugerunt: ac sese à nuptiis,
 & ab omni sceminarum commercio poenitus abdicarunt: ut
 soluti, & liberi philosophiæ studiis, ac contemplationi
 uacarent. Liber enim uere est, qui sine uxore est, & puritatem
 candoremque continentia perpetuo seruat. Legitur propterea
 de Apollonio Tienæo, quum plerique Pythagoræ sententiam
 laudarent, & dixerit non licere, qui uxorem habet cum
 aliena muliere misceri. Hoc inquit ille ad alios prolatum
 arbitror, mihi uero nec ducere uxorem, & ab omni re
 uenerea abstinere est animus, ut libere uiuam. Porro &
 Ioulnianum hæreticum, quauis nullum mauis præmium
 assereret esse uirginum, aut continentum, quæ conjugatorum,
 uxorem tamen nunquam uoluit ducere, non (ut ipse dicebat)
 præmium ullum ex eo speraret, sed tantum, ne conjugii molestis
 irretitus efficeretur.

1. Cor. 7

retur ex libero homine uile mulieris mācipium. De hac eadem seruitute Apostolus ad Corinthios scribens ita precipit. Seruus uocatus es, nō sit tibi curā: sed si potes liber fieri, magis utere. Quod iuxta interpretationē Origēnis ita intelligendum est, ut seruum dicat eum qui coniugali conditione constrictus est: quoniam uir non habet potestatem sui corporis, sed eius uxor: liberum uero cœlibem quod careat contubernio fœminarum.

Quam misera sit seruitus coningatorū. Cap. III.

Misera sanē uidetur esse oīs seruitus. quacūq; ratione homo homini seruiat: qm̄ ut latinus philosophus noster Cicero acute differit, bene infirmatus à natura animus nemini parere uult: ut ea longe miserima, quā propter libidinē à uiro nobili seruiatur uilissimæ mulieri, quē cōtra Deum hunc imperare: & illā seruire præceperit. Sollicita, ac misera profecto est omnis seruatorū conditio, attamen hi quandoq; libertatē, uel reuēptione aliqua, uel heri sui munificentia ubi diu, fideliterq; seruiuerint, cōsequuntur. Quin et licebat olim illis, quā acerbiorē seruitute p̄merentur, ad statuā cōfugere, & uēditionē postulare, atq; uel sic immutare aliquo pacto salutē truculētā dñorū, atq; seruiturē maritorum sola mors soluit. Si miserū est ergo ubiq; seruire, multo miserius est seruire, inferiori, & ubi nulla ratione possis effugere seruitutē. Quid q̄ sunt uxores q̄dā adeo improbæ, & seruitutē maritorū adeo immaniter affectātes, ut eos et ueneficis, & magicis p̄cationibus incātēt, quatenus illis p̄ arbitrio tanq̄ iumentis, & brutis animalibus abutātur. Erit fortassis mulierosus, q̄sp̄iā, q̄ putet falsa, & cōficta esse, q̄ diuicimus, & quo magis maritorū molestias coaceruauero, eo minorē habeat dictis fidē. Sed utinā nō multo et plura mala eēt, quorū ego uel inexpectus, uel ignarus sum, uel q̄ et uolēs prudēsq; p̄tereo, uniuersa autē soli mariti,